

regnantis, cum putidis, salacibus, turpibus, puerilibus, absurdis, criminosis, execrabilis, quibus libri ethni-
corum infercentur? Hae tamen, quecumque demum fuerint, populis tradebantur credenda, ab auctoribus profanis scripta; quamquam nullam etiam apud pre-
fanos scripta illa sive sibi, sive auctorum merito fidem obnubent; fidei nonnisi ad orimen et licetiam animos impellant. Porrò tota fidei libris illis habendis ratio petuit ex Dei potentia, ex nihil impossibile. Cur igitur quidquid sacratissimum est in nostra religione, Deo auctore constitutu, iudicrio habetur et men-
dacio? Et cum turpibus credant, potestaque Dei uer-
saria defendant, eamdem viuetem non tribuant et ho-
nestis; alti S. Hieronymus in *Jonah* 2, 2.

Si ea quo in scriptis traduntur, apud Homerum, Hesiodum, Ovidium, Apollonium Thya-
neum, aliique profanum theologum ethni legissent,
statim illi in argumentum religionis sue prodigium illud vertentes, magnificis verbis amplificaret. Au-
torum suorum testimonio freti, credunt quidquid in fabulis legitur de Arione, numinum favore pol-
lente, qui in mare à nouis pecunianis illius cupi-
tibus projectus, subeuntis Delphini dorso exceptus, incolumis ad littus deiectus est. Num vero cùm propheta Hebreus, gravis imprimit Scriptor et coevis, que sibi maxime consergant, posteritati mandet, ejus narratio universa in dubium revocatur. Sed, alti S. Augustinus, epist. 102, n. 52: *Ita rideant scripturas nostras, dum per singulos dies rariiores paucioresque se videant, vel moriendo, vel credendo.*

Veterum nonnulli persicūtibus habuisse videtur,

DE NUMINIBUS PHOENICUM SIVE CHANANEORUM

Dissertatio.

Ubi de veteribus ethniis numinibus agendum suscipitur, plena ambiguitas, fabellis benignitatis via decurrente est; nihil enim in eorum theologia, nisi densis obscuris tenebris, quiescit mysteriorum et verborum ambigibus obscurum, ut sacramenta illorum plenè detegi virx ae ne vix quidem possint. Hoc veterum ingenium fuit, ut fabula omnia infercent, alti Strabo, lib. 10. Non historia, non religio, non philosophia ab ea labe immuni. Quod malum in cunctis regnans, apud Orientales maximè obtinebat, gentem, si quia alia, fabularum, allegoriarum, comparacionum feracem. Ex quo sancè operosissima efficietur veritatis à fabulis, cum de religione sive de eorum numinibus agendum est, discreto.

Eran quidem olim Phoenicibus, quorum nos theogiam explicare aggredimur (1), sincera historiarum

(1) Joseph., lib. 1 contra Apion., p. 142.

monumenta, unde plurima nostro argumento servientia derivari potuerunt. Sed omnia nostra estate interde-
rentur, illi exceptis rarissimis fragmentis, que apud Josephum servantur. Thaantus, quem *Egyptii Thoth* appellant, insignis sapientia laude apud Phoenices obtinens, in se olim suscepserat, teste Porphyrii apud Euseb., *Præpar.*, lib. 1, c. ult., p. 40, curam, pede-
strem genitilis sua theogiam, quam haec tenetem tem-
rant rudes vulgaresque homines, apud quos ejus de-
positum manserat, nobiliter in lucem transferendi. Post evolutas deinde plures aetas Deis *Sumeribus* una cum *Tharo* feminā, cognomē *Chusarti*, allegoriis, quibus mysteria considerat Thaantus, amov-
erunt. Itac Porphyrius, cui gemina paulò ante ex San-
choniatone Eusebium tradidit, *Præpar.*, lib. 1, c. ult. Ait enim, Thaantum Numina, variis induit figuris, quibus varie ipsorum doles representarentur, exhibuisse; nempe religionem Phoenicum, nudam

Jonam in ventre ceti obisse. *Pseudo-Athanasius* in QD, ad Antiochum, q. 6, ter obisse Prophetam testa-
tur: Primo Sarepta in domo matris sue, quam ipsi-
simam credit rituam, cuius alium, *Jonam* nemp, Elias ad vitam revocavit, 5 Reg. 17. II. In ventre ceti,
ubi, quantum ad homines, diem clausit. III. Cum in exitu
vite eurus absolvit. S. Hilarius in *Psalmi* 63, n. 6, ait:
*Imitator ille dominice mortis, et temporis Jonas, mari
mersus ceteo susceptus, non tam in mari se, quam in
inferno positum testatur.* Tandem auctor QD, ad Or-
thodoxos Quæst. 64, ita philosophatur: Si Jonas verè
diem non clausit, quomodo mortis Jesu Christi figura
exhibit? Si autem verè morte oppellit, quomodo
in ventre ceti prodigio servatus dicitur?

Sed hisce sibi oppositis soliū idem auctor respon-
det, dicens, in *Scripturis* non obitus quidem Jesu
cum prophete obitu comparari, neque hunc alterius
esse figuram in obitu, sed simili tempori spatio, quo
ils in ventre ceti, hunc in sepulcro detinent esse.
Si vero Jonas reipsc̄ mortuus in ventre ceti, deinde
ad vitam revocatus fuisset, quid inter imaginem et
exemplar, inter Dianum et faunum, inter Jesus
et *Jonam* discriminis intercessisset? Opus fuit pro-
phetam in sinu piscis sepulture Jesu Christi præ-
suisse; sed illi virus è tunnulo, ubi mortuus jacuerat,
proprii virtute resurregere debuit; cum alter è ventre
ceti non nisi Domino viam aperiante agreebat;
Domino, inquam, qui iam inde ab eā cuncta ex
eterno consilio suo, et ob nostra fidei confirmatio-
nem, disponebat. (CALMET.)

(CALMET.)

olim et simplicem, mysteriorum cætigine velatam,
augustiore, utpote rudium aspectu minùs perquam,
reddidisse.

Septem fratres Cabiri, filii Sydee, adhibito etiam
fratre suo Esculapiu, scriptis mandarunt jussu Thaau-
ti totam hanc veterem theogiam, quam deinde il-
lis Thabionis, vetustissimus inter omnes religiosis
Phoenicis interpretes, simplicem meramque, cum
latis allegoris et fabellis ex rerum naturâ petitis, cor-
rupti, deformataque manus prophetarum, scera
Bacchi agentium ejusque ceremonias presidentum,
commissit. Ili pro eo, quo tenetibus, desiderio religi-
onis majestatem etiam atque etiam prorogandi, alias
fabellas addidderunt, totamque deinde fabulam ad
posteros transmisserunt. Ita comparata religio ad Gra-
cos transiit, qui nova veteribus miscentes, densas
ad teñebras theologie universe offuderunt, ut te-
trum chaos intutus videatur.

Sanchoniaton Beritimus, ut idem Eusebius loci
allegati, c. 9, tradit, ante beli Trojani tempora, re-
rum Phoenicium absolutam historiam meditans,
singulari urbis monumenta undique excusit,
consultisque pariter sacris commentariis, qui in tem-
plis servabantur, omnia coligit, qua proposito ser-
virent. Major tamen illi cura dirigenda ea quia Thaau-
ti scriptis mandaverat, persuasus, viro illi clarissimo
primum inventarum litterarum redactaramque scri-
psum historiam honorem esse tribandum. Neemo-
dicē proposito servire censuit, stūc historie Ju-
daicæ, quam è monumentis Jerombalis sacerdotis Dei
Ieo repetit. Opus hoc Sanchoniaton Grace redditum
per Phœnem Biblium à Porphyrio laudatur, ex
quo ingentia qualitam fragmenta in suum opus de Pra-
paratione evangelicæ, lib. 1, cap. ult., Eusebius trans-
latus. Totum Phœnicis theologie systema apud Por-
phyrii in hoc potissimum versatur.

Tetricus quidam, niger, agitatusque aer, flamme
quidam intimo commotus, et chaus obscurnum et con-
fusum, rerum omnium principia suni. Cum enim fla-
men illud amore principiorum suorum incaesceret,
illis arcu devinctum, amplexu illi suo contigue
omnia produxit. Omnim primum genus est *Moth*
seu lumen, ex quo bruta animalia; denum ratione
utentia, quæ *Zophia semin*, sive coli contemplatores,
appellari placuit. Tertiū prodiuerit sol, luna, et astra.
Animalia ratione prædicta, subito veluti tonitru
quodam excitata, sese erigentia, gressus explicare super
terram et mare exorsa sunt. Primo ab illis coli cepe-
runt herbe et arbores tum precibus tum sacrificis,
neque enim dignius aliquid divinis honoribus angu-
stis illis mentibus occurrebat.

Ventus nomine *Copias*, et uxoris *Nox*, genuen-
tum *Seculum* et *Primogenitum*, mortales ambos, à quibus
deinde effusi *Progenes* et *Generatio*, priores Phœni-
cie incolae. In magna aquarum genui manus ad Sol-
em extulerunt, ratu illi usque colo moderatorem, ap-
pellariisque prouinde *Belsamus*; id est, Domum
coeli, cumdum plane ac Joyem dati.

Seculo et *Primogenitum* liberi dati sunt *Lux*, *Ignis*, et

Flamma, homines planè mortales; et illi viceissimi
frequentes numero gigantes, quorum nomina monti-
bus quos tenuerunt indita sunt, ut *Litha*, *Antilibana*,
Casto, et *Brathio*. Ex gigantibus nati sunt *Memramus*
et *Hypuranus*, ex prostitutis quibusdam feminis geniti.
Hypuranus Tyri sedem habuit qui cum fratre *Uso*
non semel certavit. Porro *Uso* gemini erectis col-
lumis, quarum alteram *Igi*, alteram *Vento* conser-
vit, et sacrificio à sanguine animalium venatu cap-
itor edut. Insignis est. *Omnibus* his post fata
divini honores a posteris dati, consecratis corum me-
moris virgins, columnis et solemnis.

Ex genere *Hypuranis* post plura secula effusi sunt
Venator et *Piscator*, quibus venationis, et pescationis
inventio referenda est. Ex his gemini illi, inventores
fieri, ejusque in variis usus impendunt auctores;
horum primus *Chrysos* idem nempte ac *Vulcanus*, di-
ctus etiam *Diamichius*. Ex Vulcano duo item, *Artifex*
et *Terrenus*, è terra productus sive Indigena, incertum
tamnam qui mate. Ex his pariter gemini illi, *Ager*, et
Agricola, cui postremo sacrate imagines, et adicula
gestatoria ab juventutis tracta; alterorum utrius no-
men era *Vaganus* et *Titanes*. Par alterum ex his
postremis parentibus, *Utor* et *Magus*, agrestibus domi-
bus et grege utendis inventores. *Tau* et *Utori* et *Ma-*
go illi nati sunt *Misor* et *Syde*; id est, facile resol-
vens, et justus, salis adhibendis auctores.

Ex *Miso* natu *Thaatus*, quem *Egyptii Thoth*, Ale-
xandrinus *Thoth*, Greci *Mercurius* appellant. Ex Syde
geniti *Cabiri*, sive *Coribantes*, seu *Dissouri*, id est,
Castor et *Pollux*. Horum tempore natu *Elios*, nempte
Altissimus, et uxori illius *Beruth*; ex his vero *Caelus* et
Terra, de quorum nomine (ea erat puero elegan-
tia) appellate sunt calum, quod oculus intemur, et
totius quam incolimus. Cum paterni regni hereditati
Caelus adiuvasset, *Terra* sororem suam uxorem
duxit, quo conjugio quatuor nati sunt liberi, *Iulus* vel
Saturnus, *Betylus*, *Dagon* sive Deus frumenti, et *Atlas*.
Hos è *Terra* uxore, alios vero genitū ex aliis uxoriibus
liberos; quam injuriam cum *Terra* ferre non posset,
post operatum injurias virum, à conjugio discessit.

Adoleseos in virum *Saturnus*, injuriam mati illa-
tum ultimus, bellum Cœlo pati indixit, adhibito in
societatem armorum *Mercurio Trismegistus*, quo à se
creta uteratur. *Saturnus* parentem habuerunt *Pro-
serpina* et *Minerea*, quarum prior adhuc puerilla immatu-
rato fato præcepta est. In bello cum patre *Saturnus*
jure armorum captam unam ex ejus concubinis, *Caelo*
cum fetu, *Dagoni* fratri suo nuptium tradidit. Quare
statim à conjugio ex eī genitus est *Demaroon*. Cum ve-
ro *Saturnus* suspectum sibi *Alaten* fratrem sum
haberet, captum alie humi defodit. Comites habuit
Saturnus sive *Ihs* viros nomine *Elom*, quasi diceret
Ilenses vel *Saturnianos*. Porro deus ille arma et fu-
rorum in familiam suam verit, suā manu jugulat *Ali-*
lio Sudit et capite filie idem suo cesso.

Interim *Caelus* solum vertere coactus, eum *Saturni*
presentiam non sustineret, submissis tribus puerili-
bus suis, *Astarte*, *Rheâ* et *Dione*, parricidium mo-

litus est. Verum Saturnus adest sibi sorores suas de-
vinxit, ut singulas coniugio sibi copularit. Novâ in-
juriâ offensus Cœlus, vi aggredit filium statuens, fe-
deratos sibi Fatum et Vestimenta in illum immisit.
Prælio vicit Saturnus utrumque retinuit. Ex Astarte
septem filias Titanidas sive Diana appellatas, et Cu-
pidinem Amoremque filios habuit; è Rhea septem li-
beri nati sunt, quorum postremus ab ipso statim ortu
inter deos relatus; nec Dione conjugum sterile
habuit.

Sydyce sive justus, unâ ex Titanidis ducâ, Esculapium
genuit. Alii etiam furentur Saturno liberis, scilicet
Saturnus, Jupiter, Bellus, Apollo, et aliquamdi post
Pontus, Typho et Nereus. Ex Ponto natus Sidon; ex
Demarone Melicarius, id est, Hercules. Capitus insi-
diis Saturni filii sive Cœlus, virilibus amputatus est.
Eodem tempore, quo Saturnus paternum regnum te-
nebat, regnasse etiam constat regnum Astartem, Jovem,
Demaroneum, et regem deorum Adad. Astarte,
juxta Phœnices, eadem est Venus, eademque pariter
taurinum caput et cornutam frontem, veluti regum
insigne, gestabat. Hac Sanchoniato de origine mundi
et Phœnicum Theologia.

Si hujus auctoris fides explorata esset, parum ali-
quid addendum supercesset; sed ejus auctoritas eruditis
nostræ etatis suspecta eo nomine elicitur, quod
fraude Porphyrii, Christiani nomini adversarii, sup-
positum nomen eruditum perlegerunt pueris suscipiantur;
qui nempè Porphyrius hanc fraudem invisse credunt, ut
auctoritate sacrorum librorum Iudaicorum minaretur,
similiter religione Iesu Christi plurimum offereant,
demonstrans, Abramum cum Saturno miscundum,
patriarcharum pariter et creati mundi historiam ex
Phœnicibus derivari. In eo systemate, facilè Chaos,
Boku, de quo Genesis 1, 2, spiritus aquis innatus,
animalia tum bruta, cum ratione utentia, toto tunc
veluti è somno excitata (1), nempè verbo Creato-
ris, qui omnia potest, comprehenduntur.

Ventus colpius idem faciliè est ac omnia praestans
illud Fiat. Col-piah Hebreiæ est verbum oris ejus.
Primogenitus est Adam, è lîmo terra eductus, ac Dei
Spiritu animatus, Gen. 2, 7. Deus cati Belzanicus est
Dominus, totius universi auctor, quem primus homo
vix conditus adoravit. Gigantum nomen in sacrâ Scripturâ
primum, quod de hisce muninibus in Scripturâ
animadversum occurrit, illud est, nimis numina
Phœnicium eadem fuisse ac vetera Chananeorum et
Amorrhæorum, quas gentes Dominus coram populo
suo dissipaverat. Cultu etiam similiter colebantur, qualcum
Scriptura gravissimis verbis veteribus Chananeis
incolis exprobat, 5 Reg. 21, 26: Et abominabilis factus
est (Achab), in tantu sequestrare idola que fecerant
Amorrhæi, quos consumpsit Dominus à facie filiorum
supra colum erexit.

Venator et Piscator facile sunt conditores Sidonis,
quo nomine Phœnicum lingua designatur piscatio et
venatio. Agricola ipse est Noe (2), a quo prima colen-
dorum agrorum ratio incepit. Ultor et Magus ipsi
sunt Ammon et Moab; Amwys enim Græcum est ultor;

(1) Sanchoniat. apud Euseb., lib. 4 Præpar., c. ult.
(2) Genes. 9, 20: Cœpitque Noe vir agricola exercere
terram.

et Moab Hebraicè sonare potest Magum (1); Porro
ambò i populi gregibus alienis se totos addixerunt.
4 Reg. 5, 4.

Misere codem penè litterarum sono exprimit Mezor,
patrem Mizraim sive Ægyptiorum. Sidiq apud Phœ-
nices est Justitia, Apollodoro auctore lib. 3, c. 45.
Cinyras, rex Assyrie, filios habuit Oxyproxum et Adoni-
dom, tres item puellas Oxcediem, Laogoren, Bræsiām;
quibus in nominibus vestigium exhibetur nominis
Sedic et Berith sive Berith, uxoris Elion. Porro Elion
Deus est altissimus, in Scripturâ non ignotus; Berith
sonat fodus; ac de Baalberith sermo est in libro Ju-
dicium 9, 4. Ilus, qui et Abraham, patrem habuit Elion.
Ex his satè intelligitur, èrè populi Dei
historia omnia, que Sanchoniatonis nomine suppo-
nuntur, derivari, nec nisi occultanda veritas gratiâ
Porphyrii ista procudisse, ut ad Phœnices aque
ethnici omnia, que à Iudeis et Christianis tribunantur
patriarchis, referret. Quam putido mendacio Da-
goni historiam confinxerit, in dissertatione de numi-
nibus Philistæorum demonstravimus. Zedich sive
Zedichus è Melchisedech transfiguratum est.

Quæ nobis obtudit de Coelo Terraque, deorum
aqüæ et honoriis parentibus, ex auctoribus prolatis,
fabulosis historiis, et Theogoniam derivatum est (2):
Principes Dei cœlus et terra (3). Abrahami circumcisio
ipsiusque paratum ex filio sacrificium latet sub fabula
disseci in virilibus Ilu vel Saturni, et sublato infami
parcilio Jeudo filio suo unico, ex Anobreth Nympha
genito (4).

Pseudo-Sanchoniaton tradit, Saturno inditum fuisse
a Phœnicibus nomen Israhel; sed ille duo viros
Abrahamum et Jacobum miscer. Temerè verò addidit,
inditum nomen Eloim viris foedere conjunctis cum El, sive Ilu, vel Israel; ut nimis nomen similitudine
animorum etiam conjunctio demonstraret; Hebrei
enim ex nomine verum Deum designant; nec raro de
angelis partem et principibus sive magistris usur-
pant. Bethyla, Saturni, uti ferunt, inventum, historiam
Jacobi, qui in Mesopotamia proficisciens lapidem
consecravit in Beuel, fabulis obolvunt. Rejecta igitur
theologia Porphyrii dolo procul, numina Phœnicum
apud Scripturam et minimè suspectos auctores
investigemus.

Primum, quod de hisce muninibus in Scripturâ
animadversum occurrit, illud est, nimis numina
Phœnicium eadem fuisse ac vetera Chananeorum et
Amorrhæorum, quas gentes Dominus coram populo
suo dissipaverat. Cultu etiam similiter colebantur, qualcum
Scriptura gravissimis verbis veteribus Chananeis
incolis exprobat, 5 Reg. 21, 26: Et abominabilis factus
est (Achab), in tantu sequestrare idola que fecerant
Amorrhæi, quos consumpsit Dominus à facie filiorum

(1) Åswez, Heb. אַשְׁוֹז, vel תִּבְנָה, magus unde
sunt meos.

(2) Vide Apollodoro, lib. 4, c. 4, Bibliotheca.

(3) Varrô de linquâ Lat. Vide et Eunium apud Lact.
de falsa Relig. 1, 4, c. 15.

(4) Vide Sanchoniat. apud Euseb., Præp. lib. 1,
c. ult.

Israel. Fecit (Manasse) malum coram Domino, justa
abominationes gentium, quas subseruit Domina coram
filii Israel, 2 Par. 33, 2. Præcipua ea numina, Baal,
Astaroth, Militia celi, Constellationes sive Mazeloth,
Adonis sive Thamuz; nulla enim, præter haec, in
Scripturâ; at in historiâ adduntur Jupiter, Apollo, et
potissimum Hercules.

DEUS BAAL.

Baal nomen est omnibus profanorum numinibus
commune inter eas gentes, apud quas lingue He-
braica, Chaldaea, Syriae, sive Phœnicia, varie illæ
quidem, sed ex una omni origine derivata, obinunt.
Nota sunt Baalzeboph, Baal-berith, Baalgad,
Baal deus Moabitarum, num. 22, 41, Belus deus Chal-
daeorum, Beelephgor, Beelschub, et sic de singulis.
Verum in Israele Baal excellentia causâ appellabatur
princeps et potissimum totius regionis numen. Nullus
alius nomine innocens idola, sive illud quod sub Ju-
dicibus, sive quod sub regibus superstitioso cultu ve-
nerari sunt, Judic. 6, 23, et seq., et 2, 11; 5, 7; 8, 55;
5 Reg. 16, 31; 18, 21, 22; 54 et passim. Haec
notæ illud potissimum distinguunt. I. Quod olim à
Chananeis numen illud coleretur. II. Quod humanis
victimis et literatur. III. Quod ejus aræ sive in tectis
domorum sita in editis locis erigerentur.

Frustra argumenta congereremus, demonstrari,
Baal vetus fuisse Chananeorum numen; quâ de re
dubitaciones omnes aperta Scripturæ testimonia sub-
movent. Jeremias, collatus cum parte Regum alius
Scriptura locis, satis ostendit, illi numini
humanis victimis litatum fuisse: Et adificaverunt ex-
celos Baal, quæ sunt in valle filii Ennon, ut initarent
filios suos et filias sua Moloch, Jerem. 52; 35; et 19,
5: Edificaverunt excelsa Baalim, et comburendos filios
suis igni in holocaustum Baal. Et quartus Regum
47, 16: Adoraverunt filii Israel universum militiam
celi; servieruntque Baal, et consecraverunt filios suis
et filias suas per ignem. Quibus vero illus et Astaroth
cultores implicantur Igitur, sexcentis Scriptura
locis intelligimus. Hic spectat illud: Effeminati
fuerunt in terrâ (1). Tandem de excelsis locis in Israele
consecrari disert: Edificaverunt et ipsi sibi aras,
et status, et lucos, super omnem collum excusum, et
sulter omnem arborum frondosum, 5 Reg. 14, 25.

Sophianas 1, 4, 5, huiclemente de aris in tectis do-
morum consecratis: Disperdat... reliquias Baal et
nomina editiorum cum sacerdotibus; et eos qui adorant
super tecta militiam celi. Jeremias 19, 15, gemina
habet; et Josias aras omnes et status Baal totiusque
militia celestis erexit, in editis locis, et in tectis do-
morum consecratis, 4 Reg. 23, 4, 5, 12. Sed cui
potissimum numini haec simul omnia convenient in-
quiramus.

Illud animadversione dignum esse censeo sub ipsum
dissertationis limen, veterem Orientalium ac maximè
Phœnicium theologiam satis à Græcâ, nobis maxime
explorat et familiaris, differre; quare si quis in Phœ-
nicum.

Mos olim obtinebat adeò vulgaris, ut nulla fermè
regio victimis humanis non cruenteretur (2). Diode-
(1) Istrus apud Porphyrii; ibid., apud Euseb.
(2) Vide Euseb., Præp. lib. 4, toto capite 16, ubi
laudat Porphyrium et S. Clementem Alexandrinum,
Dionysium Halicarnassum, Diidorum Siculum.

rus Siculus auctor est paulò post Alexandri Magni obitum, Carthaginenses, ab Agathocle, rege Sicilia, arcâ obsidione pressos, in eam venisse suspicione, ne Saturni in se iram concitassent, quod scilicet cestum esset à more litandi numini sanguine unius è liberis amplissimorum in urbe virorum; iam enī ab aliquo tempore nonnisi è vulgari hominum fæce viciina Saturno immolabatur; quare ut iratum numen placarent, similem errorem repararent, 200 filios ex clarissimis urbis familiis ad aras mactarunt, affectis ad cumulum religiosis 500 aliis, qui sponte se expiano criminis veteris religionis deserterebantur. Efferant sanguinis libidinem, quā gens tenebatur, repressit Agathocles; nunquam tamen veterem superstitionem ex animo gentes superstitiose evellere potuit. Nonnisi Tiberi aetate abolitum Carthagine barbarum hunc morem macilenti homines, Tertullianus, Apolog. 2, est auctor. Hec pro Baal cum Saturno Phoenicum miscendo afferuntur.

Malum tamen ali in Baal. Herculem Phoenicum agnosco (1), cuius nomen nuspian exprimitur in libris V. T. Hebreæ scriptis; primumque in 2 libro Machabœorum 4, 19, 20, occurrit, ubi de Jasone fatores suis Judæos quosdam Tyrum cum pecunia ad offerenda Herculi sacrificia mittente. Sed apud antocores profanos nihil frequentius, quam de Hercule hoc Phoenico. Menander Ephesus apud Josephum, contra Apionem, lib. 2, narrat Hiramum regem Tyri, Salomonis amicum, templo Iucosque Herculi et Astarti dedicasse. Utrosque junxit, quemadmodum etiam in Scripturâ juncta occurruunt nomina Baal et Astarte. Cum Alexander Magnus sub Tyri moenia cum exercitu successit, nullâ se majori curâ teneri professus est, quām ut templum Herculis ingredi et sacrificia offerre posset. Cum verò urbs obsidione premeretur, aliquis Apollo per quoniam monit, se agilasse consilium recipiebat se ex urbe; cuius proinde statuum Tyri vinculis aureis basi alligârunt, commandatis iisdem catenis aere Herculis, ut scilicet ille veluti patrounis et custos urbis transfiguram retineret. Vide Curt., l. 4, Diod., Plut., in Alexandrum.

Carthaginenses hunc Herculem Tyrum tanquam possim patrum suorum numen semper habuerunt; missisque Tyrum singulis annis omnium proutem decimis, veluti solito tributo Deum perpetuo obsequio celebant. Cum verò olim arcta obsidione premerentur, rati invisos habere se deo, ditissima munera ad Herculem Tyrum miserunt; ad legationis splendorem mittentes pariter cetera numina, ex aureis aediculis et ex eorum templis educta Diodor. Sic., l. 20. Tandem Plinius, lib. 36, c. 5, narrat: Ad Herculem Poeni omibus anvis humana sacrificaverunt victimam. Tempa Herculis Tyri, et Astartes Sidonie, tanquam ejus regionis amplissima, celebrat Lucianus de dea Syrâ; et Herodotus, lib. 2, c. 44, suis ipse oculis spectavit templum Herculis Tyri.

(1) Vide Fuller. Miscell., cap. 7.

quod vetustissimum habebatur, ubi geminas columnas, auream unam, smaragdinam alteram pestas admiratus est; atque ex narratione sacerdotum ejusdem numinis, stare templum à 2300 annis dicit. Numinis simulacrum non clavâ et pelle leonis, instar Graeci Herculis, teste Strabone, lib. 15, distinctum erat, sed senem nautam capite ferè calvo, et ardore solis ambustum referbatur.

Apud Vallantum, Hist. Reg. Syr., p. 352, extat vetus nummus Phoenicus exhibens Herculem turrito capite, et longâ teste cingulo adstrictâ velutum, barbatum, et in sinistrâ manu tridentum armatum. Numen erat marinum, à quo navigandi ars Phoenicibus tradita est; cultum proinde insignibus honoribus in omnibus maritimis coloniis Phoenicie originis, uti Carthagine, Gadibus, Tartesso. Hac Phoenicum erga Herculem suum religio, ejusdem cultus vetustas, tempa et humana victimæ in eam persuationem inducere nos possent, ut nomine *Baal*, seu, *Dominus* in Scripturâ designatum crederemus. Quid enim in causa esse potest, ut vetustissimi, similem celebratissimi in universa regione numini mentio nunquam fieret? Hercules cum Tyri rex habeatur, unde illi nomen *Melcûrta*, sive *Melchirha*, rex urbis; et *Malis*, rex, quod illi ab incolis Amathus in Cypro inditum est.

Sed vulgaris, et, quantum conjetimus, certior opinio docet Phoenices, sive Chananeos, nomine *Baal*, Solem, *Astarte*, Lunam designare. Quam conjecturam ceteris præferendam hec potissimum suadent. Orientales omnes insito erga cultum astrorum ingenio ferebantur. Sol et Luna potissimum erant ejus genitum numina; nec alter unquam Deus amplius regnum cultumque obtinuit: *Videntur mihi*, ut Plato in Cœlo, *Græcorum prius deos solos putasse eos quos etiam his temporibus barbarorum plurimi arbitrabantur*, Solem, Lunam, Terram, stellas, Cœlum. Cum Scriptura ferè semper cultum Baal, Astartes, et militie coli jungat, innire videtur eam profanorum sententiam, que Solem et Lunam veluti regem et reginam astrorum coelestis militie suspecti. Ita Manasses et coluisse Baal Iucosque illi sevisse, et obsequium impendisse militie coli narratur, 2 Paral. 53, 5; et paulò post erecta ab illo in atrio templi altaria universæ postulati militie legimus.

Josias, alter post Manassem rex, malum patris exemplum in Iuda abolerit aggressus, nec trudit omnes idolorum sacerdotes, qui adolebant *incensum Baal*, et *Soli*, et *Luna*, et *dodecim signa*. 4 Reg. 23, tum et iussit projicere templo vasa, que acta fuerant Baal, et in luce, et universæ militie coli, et auferri equos quos dederat reges Iuda Soli... curris autem Solis combusserunt igni, Moyses Deut. 17, 5, ultimum supplicium decrevit in eos qui populum adiungere tentaverint, ut... serviant diis alienis, et adorarent... Solem et Lunam, et omnem militiam coli. Hac apterē satis demonstrant, Baal cum Sole miscendū; quod etiam cultus illius historia luculentiori argumento confirmat.

Solemne erat ethnica religiosis dogma, ut in cœlendis aris et statuis in editis quibusque et patentibus

locis Soli cura omnis poneretur. Quare Hebrei in monte Iacobinorum cœcumibus altaria Baal consecraverant; et singuli, privata religione gratia, privata in domorum tectis erigebant. Cum verò templum Domini edito collis sub die positum insideret; ita vero regibus quibusdam impis succurrerit, ut ejus sanctatem colloccato Baal simulacro violarent. Ita potissimum à Manasse factum legimus 4 Reg. 21, 5; Jerem. 32, 34. Venturos tandem Chaldeos in dictum Iuda minatur Jeremias 32, 29, aique comes eversuros, in quorum tectis sacra Baal fumabant. Josias, 4 Reg. 23, 12, aras omnes ab Achazo in tectis regia domus exterratas everit, templis et aris Baal plerisque sacri luci adjungebantur; 5 Reg. 14, 15. Lucorum autem religio plerunque Astarteum deam nemorum spectabat, id est, Lunam, deam insociabilis fædere Baal junctam; illa verò umbra lucorum in suis mysteriis detectabatur, quemadmodum aperte luce Sol gaudebat. Infantes erant luci turpissimi voluptatibus, quis non semel vitio vertit Hebrei sacra Scriptura. Porro illis plena cruditio Iuda et Israëlis universa, ut corporis instruunt erat Baal, East., de Ἐγγειούσῃ, nec desunt qui affirmant, quadriforme Numen in templo Domini à Manasse colloatum fuisse, ut undique venientes relati converso vulnus exciperet videatur. Vide Salian., ad an. mundi 5540. In numinis regum Syriae, per totam latè Phoenician obtinuerunt, inscriptus cernitur Apollo mulierib[us] plena velut. Non enim abhorrebat ab eo numine Phoenices, quod unum idemque cum Baal habebant. Vidimus quā olim superstitione fugam minantem Apollinem catenis viixerint. Apion memini statue Apollinis Doræ urbis Phoeniciae. Vide Vallant., hist. Reg. Syr.; Joseph., lib. 2, contra Apion.

Nec præterendum censemus, apud Septuaginta, Jerom. 41 et 19, Osee 2, feminum articulum nominis Baal apponi; facilè quod eo nomine dea Astarte designatur, sive quod apud Phoenices numina sub utroque sexu colerentur.

ASTARTE sive ASTAROTH.

Deam *Astarten vel Astartoth*, non Phoenicum modis fuisse, sed etiam Philistinorum, Scripturâ docente, intelligimus. *Ecquæ auctoribus sacris et profanis celebratur. Arma Saulis in templo Astartoth à Philistis suspensa sunt*, 4 Reg. 31, 10. Non raro in Scripturâ *Del Sidoniorum*, sive *abominationis Sidoniorum* nomine designatur, 5 Reg. 11, 5; 14, 24; 4 Reg. 25, 15. Sed masculum nomen *Deus* non satis probat ejusdem numini sexum; carens enim nomine feminino in numeribus Hebrei; scilicetque est ceteroqui, numina apud Phoenices aquæ sub utroque sexu positis simulacris coll. Astarth plurale nomen est; non tamen plures *deus* designat; quemadmodum singulare numen est *Baalim vel Elobim*, quanquam vox multitudinem exprimit. Plurale enim nomen, honoris, vel aliorum fortis rei gratia, interdum profani numinibus spū tri-

(1) Sueton. in August., esp. 70: *Casarem esse Apollinem, sed tortorem; quo cognomine est Deus quādam in parte urbis celebratur.*
(2) Pallas, de Mitræ Mysteriis, apud Euseb., loc. cit.

(1) Tacit. Histor. lib. 2, Vide et Sueton. in Vespas., apud *Judæum Carmeli Dei oraculum conuentem Vespaſianum ita confirmare sortes*, ut quidquid cogitaret voleret animo, quantumlibet magnum id esset, præventum validerentur.

buebant (1); Astaroth autem sonat gregem hostium sive caprarium.

Titulo etiam *Reginae Cœli* insignitur, Jerem. 7 et 44, quod scilicet luna, Astartes nomine designata, regina *militie cœli*, scilicet stellarum et planetarum, habetur. In libris sacris non raro est *Asera, Aserol* vel *Aserim*, luci, sive idolum lucorum; ea enim in lucis celebatur, ejusque templo luci erant. Apud Septuaginta, pro *Asera*, quod in Hebreo legitur, interdum est *Astarte*; et indiscriminatum utrumque nomen in Hebreo usurpari intelligimus; nam post deploratum Israelitarum crimen, qui à domino ad *Baalum* et *Astaroth* descivit, Judic. 2, 15, capite sequenti, v. 7, narrat coluisseos *Baalum* et *Aserot*. S. Hieronymus uirobique posuit *Astaroth*, persustus ambo haec nomina perinde usurpari. Tandem indiscriminatum ponitur *Baal* et *Astaroth*, vel *Baal* et *Asera*, quorum nomen prior Achab 450 prophetas alebat, et Jezebel eius uxor 400 in obsequio *Asera* definiebat, 3 Reg. 18, 19. Manasses altaria *Baal* posuit, consecratumque *Asera*, sive luce luna sacros, Josias projici est templo jussit quidquid *Baal, Asera, et Miltie cœli* in usus sacros servierat; 4 Reg. 21, 5; 23, 4.

Quemadmodum *Baal* septa erant sub dio positæ, et tempa in editis locis; ita etiam luna vel *Astaroth* simulacra posita erant in *Aserim*, sive in lucis umbrosis. Erant autem numina indissociabili fodiere juncta; habebant enim luci Luna dicati templi Solis, et cum altaria *Baal* victimis, etiam humanis, fumabant, interim *Astarti* libabant panibus, liquoribus et aromatis (2); ejusque potissimum religionem constituebant turpissima flagitia in tenebris ad eam rem erectis, sive in speluncis ibidem excisis. *Filiij colligant ligas*, ait Jeremiæ 7, 18, et patres succendent ignem, et mulieres conseruent adipem, ut faciant placentes reginae cœti. Duram etiam vicem suam dolent Judei apud eundem prophetam, c. 44, quam tunc subire coacti sunt, cum libationes reginae cœli cessarent. Mensa pariter in tectis dormitorum instruebantur, ante fontes, in vestibus, in trivis, ubi singulis neomenitis Luna dapes apponabantur. Hoc convixii genus *Hecates* convivium Graeci appellabant. De hoc fusius in Comment. ad Is. et Jer.

Veniam facili dabunt lectores, si licentiam superstitionis in lucis *Astartes* describere praterimus. S. Hieronymus reddit quandoque *Priapum* nomen Hebreum *Asera* (3); eo nomine impudicas illas superstitiones sugiliatas. Opera pretium est animadversare, *Baal* et *Astartem* ita federata fuisse numina, ut nomina sepius miscuerint. Idolum à Gedeone defecit, *Asera* sacrum fuisse ipsi textus verbis disertè

(1) Ovid. Fastor. lib. 4 :

Serpè Palestinae jurat adesse deos.

(2) Vide Isa. 65, 11 : *Qui ponitis fortuna mensam, et libatis super eam, Hebr. Qui ponitis Meni mensam, Meni est luna.*

(3) 5 Reg. 15, 15 : *Ne esset principes in sacris Priapi*, et 2 Par. 15, 16 : *Eo quod fecisset in loco simulacrum Priapi*. Hebreus utrobiusque habet *Asera*.

exprimitur (1); quoties verò lucis *Baal* ibidem appellatur? Apud Septuaginta feminino articulo *Baal* designatur, ut idem, quod nos hucusque innuat. Interdum *Baal* seu Apollo muliebri palliæ velator, interdum Venus sive *Astartes* armata barbatumque numen est (2). Simulacrum templi *Helepolis* mulier erat virili amictu, Plin. Dea coelestis interdum *Baltis* vocatur (3), ac si dicatur, *hera, regna, uxor Baal*. Itobal, rex Tyri, pater Jezebelis, à sacris erat *Astartes*, ex Menandro Echezio apud Josephum adversus Apionem. Eius numinis cultum per totam ditionem Israæ Jezebel mirè provexit.

Sunt qui Junonem et *Astartem* unum idemque arbitrentur: *Juno sine dubitatione à Panis Astarte vocatur*, ait S. Augustinus, quest. 16, in *Judic.* Plerique tamen usurpat pro *Luna*, *Veneræ* celesti; dea coelesti Pœnorum, quam ipissimum fuisse Lunam Herodianus lib. 5, putavit. Numeri illud in lucis celebatur, ut praecipuum esset religionis indicium, si quis impressa in carne arboris stigma gestaret, quemadmodum stigma hederae, Bacchi cultores inducebant. His similibus inusti *Dendrophori*, nempe arborum gestatores, appellabantur; vide *Thesaur. Henrici Steph.*; quae sat convenient nominis *Asera*, arbores sive lucos designanti, *Astarti* in *Scriptura* tributo.

Theologus Pheniculus ea stabat sententia, ut *Astarte* *Venus* esset *Syria*: *Venus Syria Tyroque concepta, que Astarte vocatur, quae Adonidi nuptiæ traditum, ait Cicero, de Naturâ deor., lib. 5*. Nec aliud facile erat nomen à dea *Syriæ*, *Veneræ* Ascalonitide. Allat Arابum, et Iside Ägyptiorum; quibus variis nominibus Luna exprimebatur: *Quam caelestem Afri, Mitram Persæ, plerique Venerem colunt, pro diversitate nominis, non nominis varietate*, ait S. Ambrosius, Epistola 51.

Quedam modò de figurâ *Astartes*, quam Porphyrius apud Euseb., *Præp.* I. 1, c. ult., capite bovinâ et cornuto instructam, veluti regio insigni, cuo cornua luna imitantur, describit: quo pariter caput ornamento decorata sis dea Ägyptia apud *Herodotum*, lib. 2, cap. 47. Simulacrum *Veneris Architidi* in Libanum cuius, quam ipsam credimus *Venerem Aphæc*, sive *Aphacitidem* apud Eusebium, de *Vita Constant.* lib. 5, cap. 35, describens *Macrobius, Saturn.*, lib. 1, cap. 21, velatam feminam, vultu sinistræ manu sub velo incubente, ore mesto tristisque, qualem decebat deam vulnere letali confessum Adonidem sum ligentem, exhibet; lacrymis etiam stillasse pluribus viuis est.

Nunni cuiusdam *Tyrii* (4), in honorem Demetrii II, regis *Syriæ*, cusi, *Astartem* sive *Tyriam Venerem*

(1) *Judic.* 6, 25 : *Destruens aram Baal, quæ est pars tuæ; et nemus, quod circa aram est. Hebr., et Astartam, quæ super eam est, succidit.*

(2) *Macrobius, Saturn.* I. 15, c. 8 : *Signum Veneris est Cyri barbatum corpore, sed teste mulierib., cum scripto ac statu viri, ac patant eamdem marem ac feminam esse.*

(3) *Sanction. seu Porphyrius*, apud Euseb., *Præp.* lib. 1, cap. ult.

(4) *Vaillant. hist. Reg. Syr.*

præ se ferunt, palliæ velatam quam vestem pallium excipi super lavum brachium reductum; manus levæ in speciem imperantis porrecta; dextra verò bacillum tenet, deflexum in crucis figuram. Ea hie praterimus, quæ in dissertatione de numinibus Phœnicum, de *Atergata* sive decreto, cum *Veneræ Tyri* miscenda, congesimus. De templo *Atergata* in urbe *Astaroth-Carnaim* in secundo *Machabœorum* libro, 12, 26, mentio occurrit. Nec reputandum est ejus simulacrum certum ubique fuisse et constans, sed varium in variis urbibus, et regionibus; alii enim aliam ex ejus doibus expriment. Interdum plura simul in unicum simulacrum confegebantur.

ADONIS VIR ASTARTES.

Adonis vir *Astartes* in sacra *Scriptura* modo *Idolum Zeli*, Ezech. 8, 5, 5, modò *Thammuz, Bæphegor*, mortuus appellatur; quæ de re vide nostram dissertationem in *Chamos*, sive *Bæphegor*. Suspiciamus autem, consecrata *Astarti Miphæzeth*, de quibus sepè in libris *Regum*, obscuræ quasdam expressissime figuræ, similes *Priapum*, et *Dionysiacis*: quæ in publicis supplicationibus Ägyptia feminæ circumferabant. Vide *Herodotum*, I. 2, c. 48. Cum *Isis* collecta Osiridis viri sui membris in templis sepulture mandasset, nulla ex illis major digna honore, quam illa que pudor occultiatur jubet, cœsunt. Ea igitur in templis omnibus collocata, sacrifici; simulacrum instituti solemnis, et ceremonialis coluit (5). Exinde *Græcorum* mos cepit, indigna plurima in mysteriis et in festis Bacchæ exhibendi. In imaginem *Astartis* vide *Antiquit. expliq.*, et *Vaillant*, numismata imperialia *anea*, tom. I. 2. Quod hic scripsi de *Asera* pro *Priapo* accepta non satis accurat dictum est; scribendum enim fuerat regnam Maacham consecrare *Miphæzeth* in honorem *Asera*. Porro *Miphæzeth* accipientur de *Priapo*, nec faciliter ali erant à phallis paginorum. Vide *Comment.* in 5 Regum 15, 13, et Seldenus de *Dios Syris Syntag.* 2, cap. 5, et *Lexicon Hofmanni V. Phallus*.

Bacchus vel *Dionysius*, *Priapus, Osiris, Adonis*, vana hæc nomina unum eundemque deum reddunt (2). Simulacra publicè per urbes agrosque circumferabantur, et in solemnibus supplicationibus initiationum deferri consecravant (3). Ille erant *Miphæzeth*, que sepius *Hebrei* in lucis consecrabant; in lucis, in qua non ferenda licentia infamibus, quod sepius *Hebrei* expolrari sacra Scriptura.

Sunt qui *Hebreum Miphæzeth* reddit terraculæ; solabant enim simulacra *Priapi* in agris horrisque collocari, abigendis spectri terrore pueri, et furibus (4).

(1) *Manetho Ägyptius*, apud Eusebium, *Præp.* lib. 2, cap. 1. Vide et *Diod. Sicel.*

(2) *Auson.* : *Ogygia me Baccham canit, Osirin Ägyptus vocat, Arabica gens Adonem.*

(3) *Vide Plutarch. I. 4 de Cupiditate opum. Theodor.* I. 5, etc.

(4) *Columel. lib. 10 :*

Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli, Terribilis membra, medio qui semper in mortuus Ingubibus puer, prædoni falso minetur.

S. Hieronymus putans eo nomine exprimi figuræ quasdam infames, reddit *Priapum*; quod nostræ sententie convenit.

Hortorum deus apud profanos Adonis constitutus est; et apud veteres mentio occurrit de vasis floriferis quibusdam, salacissimo numini à feminis oblati, quæ vasa hortos Adonides ille appellabant (1). Scholastes Theocriti tradit, conseruatis in his festis hordem, et frumentum in atris seri, natum inde germinis hortos Adonides appellari. In sacra *Scriptura* leguntur quodcumque horti diis consecrati, quo nomine significari hortos Adonides, minimè dubitamus. *Isaias* 1, 29: *Confundentur ab idolis, quibus sacrificaverunt; et erubescunt super hortis, quos elegaverat.* Et 65, 5: *Populus... ad iracundiam provocat me... qui immolant in hortis, et sacrificant super lateres.* Et 66, 17: *Qui sacrificabantur, et mundos se putabant in hortis post januam.* Adonis in hortis celebatur, Luna super tecta domorum, *Trivia*, alterum *Luna* nomen, post januam; erat enim *janna Luna* sacra. In *Isaie* textu jam laudato appellatur *Achat* sive *Hecate*; et alibi (2) idem propter post januam positum idolum à *Judeis* narrat.

Mensas etiam in trivis *Men* (3) ponebant, adjectis libationibus, qui sanè mos apud *Græcos* obtinebat, quibus non ignotus erat ritus consecrandi mensas *Hecate* singulis mensibus inuenitibus, omnis captandi gratia. *Portarum aras* evertisse *Josiam* (4), in libris *Regum* legitum; quas aras positas fuisse in introitu ostii *Josie* principis civitatis ibidem exprimitur. Suu etiam cultus *Apollini* portarum præsidii adducti facile credimus.

Tales erant dii *Phœnicum*, de quibus in libris *Regum* et *Prophetarum*, isisque ferè ceremonias delebatabant: quæ in unum collecta locum omnia, et auctorum veterum locis illustrata non inviti lectors patientur. *Ezechiel* (6), et auctor libri *Sapientiae culta* (7) pariter à *Judeis* innumant villissima queque animalia, uti muscas et pisces, in *Hebreo Beelsæbū* et *Dagon*, de quibus fusius in dissertatione de *Numinibus Philistæorum* ad libros *Regum*.

(Calmet.)

(1) Vide *Plutarch. lib.* : *Cur divina vindicta in malis animadvertere differat. Vide, si libet, scholast. Theocrit. et Theocritum ipsum Idyl. Adonid.*

(2) *Isai. 57, 8 : Post ostium, et retrò post, posuiti memoriale tuum.*

(3) *Isai. 66, 11 : Qui ponitis fortuna mensam, et libatis super eam.*

(4) *4 Reg. 25, 8 : Et destruxit aras portarum in introitu ostii Josie principis civitatis.*

(5) *Ibid. 5, 11 : Abstulit quoque equos, quos dederunt reges Jude Soli, in introitu templi Domini... Carrus autem soli combusisti igni.*

(6) *Ezech. 8, 10 : Et ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium et animalium, abominatio, et universa idola domus Israel.*

(7) *Sapient. 12, 8, 25, 27.*

IN OSEE Prolegomenon.

(AUCTORE CALMET.)

Osee, filius Beri, oriundus, uti ferunt (1), è Beleemoth in tribu Issachar, que fortè eadem est Belusina vel Balmea, Esdrelonem versus, in eadem tribu, Iudith 7, 3. Patrem habuisse Beiram (Paral. 5, 6), principem tribus Ruben, rabbini asserunt (2) : quare perire debuit ad eandem tribum atque originem referre ex Belemon in sorte Ruben trans Jordanem. Sed haec omnia dubia sunt, ne ab auctoribus asserta satis auctoritas trahit.

Vixit in regno Samariae, ejusque vaticiniorum maxima pars regnum illud spectat; quamquam pluram etiam inter illa ad regnum Iuda pertinet. In fronte operis florium illum sub regibus Iuda, Ozia, Joathan, Achaz et Ezechia, et Jeroboamo II, rege Israëlis, legimus. Profecto si regnatum illis omnibus minorum Propheta functus est, dicitur sanè vitam prodixit; nam ab exordio Oziae, anno 5194, usque ad exitum Jeroboamo II, anno 5220, spatium est 26, annorum. Exinde vero usque ad Ezechiel regem Iuda, anno 5306, adhuc 86 anni fluxerunt; ut tota summa ad 112 annos ascendat. Si quid vero ex illis demas, ut decet annos Ezechiae et totidem Oziae, neque enim toto corum regum tempore prophetae Osee legimus, spatium sait 112 annorum superest. Adde pariter, Oseean id munus suscepisse, cum prosectoris esset atatus; in ipso enim prophetae exordio feminam prostitutum ducere Jussus est; et quia liberos quamprimum suscepit. Tametsi igitur tunc temporis, vigesimum, seu vigesimum quintum atatus annum ageret, debui vitam producere ad 115 sive 117 annorum senectutem; quod supra eorum temporum experientiam videtur.

Veterum nomini dubitamus (3), utrum inscri-

(1) Pseudo-Epiphanius, de vita Proph., cap. 2.

(2) Sed eam vero, nec nominis consensu terminatio, nec temporis id admittit ratio, nec ultra probabilitas suadet eius. Nisi reiputatione meretur, quod itidem Hebrei tradunt, Illose patrem et ipsum prophetam fuisse, ex regula minima inter illos pervergata quidem, sed precari priors, qui prophetam patrem habuisse iudicatur, cuius pater in ipso exordio memoratur; opinantur enim, vaticinandi facultatem hereditari quo tam jure à majoribus in posteris passim derivari. Nullo firmiori argumento militat, quod vates nostri produnt. Hierosolymis esse oriundum, cō quod natale solium ipsius in libro suo silentio pretermittatur, unde liquere autem, ejusmodi prophetam Hierosolymis natum esse.

(Rosenmüller.)

(3) Vide nov. edit. Hieronymi, pag. 727; Plorique dicunt, quod ab Esdra scribita in omniis nomine scripti titulatum, ut i. r. scriptio cuiusque nomine, propheta, cuius sit, sequens noscatur, etc. Ita uirumque exemplarum Hebr. veritatis.

ptiones in fronte minorum prophetarum ipsos habent antores, an potius Esdram vel alium quemcumque, qui ea scripta recensuerint. Ita, e. g., que in fronte libri Osee legitur, arduo habeat plurima; neque enim in consequentibus quidquam vel minimum legitur, quo distinxerit adeo prophetas minus designatur. Cur insuper nomina regum Iuda scriptum illud præ se ferat, cum in Israel prophetæ versarentur? Prophetiam a versa secundo exordium ducere, ex illis verbis satis innuitur: *Principium longi domino in Osee: et dixit dominus ad Osee. Quidquid præcedit, totum sequitur opus scriptum. Primum autem vaticiniorum spectare videtur exitum regni Jeroboam II; sit enim dominus: Visitabo sanguinem Jerakel super domum Iehu (Osee, 1, 4).* Harum minarum fides non sub Jeroboamo II, quidem impieta est, cujus fuit diuturnum, quietum, et felicissimum regnum, sed sub Zachariâ ejus filio, regni successore. Neque res est à libris sacris abhorrēns, ut librorum tituli aliena manu inserantur; pluris enim titulus Psalmis adjectos et nominales Isaiae, scilicet cap. 20, 15, et 50, 6, animadvertisimus.

Primum inter prophetas creditur, quorum scripta supersunt (1). Quamvis enim coegeret habuisse Amos, et Jonam, utroque ad statem Jeroboam II spectantes, uti et Michæam, Nahum et Isaiam, sub Achaz et Ezechia agentes, invisse tamen muius, et vaticinia sua scriptis citius quam alii redigesset fertur. Suis ipse oculis spectavit non primam tantum captivitatem quatuor tribuum sub Theglathphalasar, sed etiam alteram decem tribum sub Salmanisaro; et hinc scilicet capita Samaria regnum Israëlis penitus extinxit est. Quin et post ea tempora oracula fudisse S. Hieronymus (2) putavit.

Primi versus capituli 4, obitum Zachariæ regis Israëlis, et quæ obitum Jeroboami consecuta fuerunt mala, usque ad versum 6, sequentur, deinceps, usque ad cap. 5, captivitas Israëlis predicta. Persustum habemus præ oculis habuisse interdum primam captivitatem quatuor tribuum sub Salmanisaro; quamquam oracula illius ab aliis secunda captivitate Israëlis tanquam communem malum repeit: hic totus versatur, hūe illius omnia recidunt (Osee, 1, 8; 2, 4-5; 3, 1, 2; 4, 5-6; 5, 7, 8 et seq.; 10, 2;

(1) Hieron. in Osee initio; Basil. in Isai, Rufin., Riber., Sanct., alii.

(2) Hieron. in c. 1 Osee. Vide Usser., ad A. M. 5197.

11, 7, 15, 2); quanquam post tot mala futura librationis et solvenda captivitatis spem excitat (Osee, 1, 10, 11; 2, 1, 14-24; 5, 5; 6, 1, 2, 3; 11, 10, 11; 13, 15; 14, 6, et seq.).

Perpetuus est ocelorum Israëlis, et idolatria Ephraimi castigator; qui nulli unquam sceleri et flagitiis pepercérunt. Explorat Iibidinem Galatias parem, Osee, 9, 9; 10, 9. Confer cum Iudic. 19. Idola colebantur in urbibus Dan, Bethel, Samaria, Galilias, Osee, 4, 15; 9, 15, 12, 14; in monte Thabor, Osee, 5, 1; Sichimis, Osee, 6, 8, in montibus Galad Osee, 6, 8, et Bersabea, Amos, 5, 5. Frustra illos conari demonstrat, ut alienigenam opem ab ultione se Domini subducant; cum non Egyptios et Assyrios implorare, sed à Deo potius veniam criminis ponentibus impetrare deberent, Osee, 7, 2; 8, 9, 15; 9, 5, 12, 1, 14, 4. Mones insuper, caput regione sua in Egyptum con fugientes, non salutem ibi, sed mortem inventuros, Osee, 9, 6. Dejiciendo aures vitulos, prostratosque in Assyriam auctoribus predicit (Osee, 8, 5; 10, 5, 6).

Neque in seclera regni Iuda mitius invenitur; eos maximè verbis castigans, qui Galgalim Osee, 4, 15, ad idola colendū frequentarentur; venturum dicit Osee, 8, 14, in regiem Iuda Sonnacherubim regem Assyria; ac tandem, serius quidem quam decem tribus Osee, 4, 7, futurum in Iuda quoque pari premeretur servitius iugis, pari etiam soluta captivitatis beneficiis donaretur (Osee, 4, 10, 11).

Osee vaticinia multa caligo obvoluta sunt (1): quod tum ex ipsa rerum natura, utpote qui res multitudine nostra cognitione remotas, parimque ex monumentis illorum temporum exploratas, inuit, cùm

(1) Hieron., Praefat. in Osee, et in fine Comment. in cap. 14.

(1) *Bene commodissime huic libri partes constitutum, quarum prior capitibus tribus paraibò continuita exoris adiutorie populi Israëli defectiōmem in cultu Jovano perfidieque peccata sisit; altera vero, reliqui undecim capitibus, plura continet minoria oracula, minime inter se concretæ, quibus nullo allegorio involvoco Israëlitarum sceleris castigator, intermixtis mox pœnam communitionibus, mox eum libelorum temporum promissionibus. Ea vero oracula, delecta, uti credibile est, ex multo pluribus, que per satis longam annorum spatium edidit valens; cum sint inter se sine ullis temporum notis, aut argumenti distinctione concreta; minime mirum est, si, ut Lowthi verbis utatur, *Oseea pellegentes nonnigam videantur in sparsa quadam sibi illa folia incide.* Quia cum ita sint, euangelistæ oracula veros finites, initia et fines dignoscenti ratio suppetit nulla, nisi quæ ex ipsius argumenti diversitate edicuntur, sollicitè comparata cum diversis itidem rerum Israëlitarum vicissitudinibus, quarum aliquam saltem memoriam nobis conservarunt codicis hebrei monumenta historica.*

(Rosenmüller.)

HISTORIA GENTIUM JUDÆIS FINITIMARUM, QUA ILLUSTRANTUR VATICINIA AD EAS SPECTANTIA.

(Auctore eodem.)

Non intra limites tantum ditionis Iuda et Israëlis prophetæ Domini sese continent, sed ad finitimas Judæorum gentes quaque vaticinia excurrunt; sive obliquè tantum, cùm scilicet res Judæorum cum historia ejusdem gentis implicentur; vel directè, si forte itum cum populo Dei iodus, vel suscepta in illos expeditio minas sive institutiones a prophetis exposcerent.

Sicut igitur in fronte majorum Prophetarum historiae conspectus dedimus maximorum Orientis imperiorum, quæ ad res Hebreorum spectarent, persuasi, frusta sensu prophetarum explorari, nisi prius aliqua illorum notitia habeatur; ita plene novam aliquam hic, necessarium tamen, ad minorum prophetarum interpretationem historiam Philistæorum, Phœnicium, Idumæorum, Ammonitarum, Moa-

barum, Syrorum, quantum tamen rara monumenta illius historie, hodie extantia, permitunt, describere agendum.

Totum autem opus ducentum nedum ex auctorum profanorum testimonio, apud quos rara de his gentibus, sed etiam ex historiæ sacra et prophetis, apud quos plura. Quod autem historie deerit, sive de rerum varietate sive luculentiori rerum descriptione, illud abunde supplebitur ex certa rerum, quas trademus, fide, utpote ex certis fontibus derivata.

Spebant in ea historiæ lectores magas rerum vices, quamquam parum accurate in veteri historiæ, qualis nostræ statae superest, expressas; integras gentes edomitas prius, ac deinde cervicem excusso jugo erigentes; captivas in regionem extraneam deportatas, ac deinde post plurium annorum servitum